

Ivan Sivec

Pisatelj, novinar, urednik,
avtor besedil za
narodnozabavne
ansamble in popotnik

Barbara Okorn

Učenka
Barbara Okorn
in Ivan Sivec.

Ivan Sivec. Pisatelj, novinar, urednik in avtor besedil za glasbo. Mladi ga najbolj poznamo po knjigah, kot so Faktor X, Zadnji mega žur, Čarobna violina in drugih, spet nekateri ga poznajo po njegovih besedilih. Sama sem vedno, ko sem brala njegove knjige, do njega čutila spoštovanje, da zna napisati tako dobre knjige, ki so nam mladim blizu.

Lansko leto smo ga ob zaključku bralne značke povabili na našo šolo, da nam pove kaj o svojem delu in o sebi. Ko mi je knjižničarka omenila, da bi lahko jaz kot članica literarnega krožka z njim naredila intervju, mi je srce padlo v hlače. Zavrnila sem to ponudbo, ki pa me je nato žrla, in sem si premislila.

Seveda sem bila prepričana, da se bom, ko bo čas pogovora, spotaknila in padla po tleh ali pa se vsaj polila po svoji majici. Pomislila sem tudi na možnost, da začutim cmok v grlu in bom tam ostala brez besed. Ampak ni se zgodilo nič od tega – le na lica je od neznanu kje prišla rdečica. Strah, ki je bil prisoten, pa je ob živahnem sogovorniku izginitil in nastal je tale intervju.

Zakaj ste sploh začeli pisati?

Rasel sem s knjigo, pri nas doma je bila knjiga ves čas prisotna, ded je imel vaško knjižnico. Imam tudi dva starejša brata, posebno Ciril je že v svoji mladosti začel nekaj pisati, vendar pa ni bil dovolj vztrajen. Ko pa se je še zelo hitro zaljubil, je nehal pisati tako pesmice kot kaj drugega. Jaz pa sem se ves čas zgledoval po njem in potem tisto, kar sem si zastavil, tudi speljal do konca.

Kakšen je bil občutek, ko ste v rokah držali svojo prvo knjigo?

To je bil res fantastičen občutek. Najprej sem napisal podlistek. To je bila kmečka zgodba z naše domačije. Moj stric, ki ga sicer nisem poznal, se je namreč smrtno ponesrečil, ko je padel z lipe. Poznal sem njegovo dekle, s katero sta bila tik pred poroko, ko pa se je stric ponesrečil, je izgubila um in tavalala naokoli kot božji otrok. In to je napisano v povesti Pesem njenih zvonov. Najprej je izhajala kot podlistek v Kmečkem glasu, nato pa je izšla kot knjiga. Takrat sem mislil, da plavam tri metre nad zemljo. Ta knjiga je bila potem še trikrat ponatisnjena in je tipična slovenska povest, ki je bolj žalostna, z žalostnim koncem, vendar moja prva knjiga in prvi uspeh me je nekako zgrabil in nesel naprej. Čeprav moram hkrati povedati, da če pol leta nič ne napišem, bralci že kar čutijo pomanjkanje, že kar sprašujejo, zakaj

ni ničesar novega, hkrati pa tudi sam vem, da tisti trenutek, ko eno stvar zaključim, grem vedno že naprej. Od ene slave se ne da živeti.

Ali z vsako knjigo, ki jo napišete, ta občutek izginja ali ostaja?

Ko je knjiga napisana, je seveda vedno fantastično. Pri prvi knjigi je bilo to nekaj posebnega, potem pa se ta občutek nekako ublaži. Pa tudi človek to začne bolj razumsko dojemati. Sem vesel, ko knjiga izide, vendar sem takrat že v pisanju kakšne druge knjige, tako da o tisti niti ne premisslujem. Je pa zanimivo, kaj se mi je dogajalo ob pisanju knjige o Petru Pavlu Glavarju. Ta človek, ki je živel v 18. stoletju, me je ves čas preganjal, videl sem ga v vsakem kotu, zvečer, ko sem šel spat, zjutraj, ko sem se zbudil, ko pa sem zgodbo o njem napisal, me je nehal preganjati, kar pomeni, da me oseba preganja toliko časa, dokler ne pišem o njej v knjigi. Kot bi bil shranjen v trezorju in je potem za vse življenje tam.

Skoraj vsak pisatelj pravi, da ima kotiček, kjer piše najraje. Ali pri vas ta kotiček obstaja?

Pri meni je ta kotiček kar kabinet. Zanimivo je, da Marjan Tomšič, ki večkrat pride k meni na obisk, pravi, da je tam neko posebno sevanje. Jaz se tam dobro počutim, in če dva dni ne grem v kabinet, se mi zdi, kot bi bil brez vode in brez zraka.

Prej ste rekli, da vam je bil vzornik brat. Imate vzornika med tujimi pisatelji?

Brat je bil vzor v tem, da je znal pisati dobre opise ljudi in pokrajin, boljše kot jaz, in žal mi je, da tega talenta ni razvijal. Kot pravijo, pesnik se rodi, pisatelj pa se naredi. Nekaj talenta moraš imeti, marsikaj pa se da tudi pridobiti. Sem učenec kreativne šole Branka Gradišnika in tisto, kar imam od talenta, imam, veliko pa sem pridobil prav v tej šoli. Berem tudi svetovne stvari in vem, kako je treba knjigo napisati, kreativno plat tega poznam. Sicer pa so moji vzorniki vsi slovenski klasiki, predvsem Kersnik, Tavčar in Jurčič, ki je fantastičen. Mislim, da je evropski pisatelj, ki ga premalo cenimo. Fantastično zna združiti ljudske like z osnovno pripovedjo, celota njegovih zgodb je takšna kot katera koli druga svetovna. Žal pa je fant pregodaj odšel.

Od tujih pisateljev pa mi je blizu znanstvena fantastika, recimo Jill Barn in pustolovke Jacka Londona in prav letos grem po poteh zlatokopov peš in z nahrbtnikom in se zdaj na veliko pripravljam, saj sem čisto nor nanj že od mladosti. To je prvinska narava, taki ljudje, ki so veliko trpeli in vedno zmagali, živali in malo eksotike. Predvsem zato me ti zakladi verjetno ves čas nekako vznemirjajo, ampak bolj v tem smislu, da ga dobiš in hkrati vse izgubiš. Ampak zaradi tega ni nič hudo, greš naprej.

Bi potem, ko je knjiga že natisnjena in na prodajnih policah, v njej še kaj spremenili?

Vsako knjigo se da napisati na sto načinov. Knjigo zelo dolgo pripravljam in Gradišnik me je naučil, da vse te motive zbiram, potem se pogovarjam s strokovnjaki na tisto temo, ki jo imam že pripravljeno, in kasneje to še poglobim. In potem ko knjigo napišem, si nekako oddahnem in mislim, da dosti drugače knjige ne bi mogel napisati, vsaj ne tisti čas. Čez deset let pa bi jo verjetno drugače napisal. Če zdaj preberem svojo prvo knjigo, se kar čudim, da sem to napisal jaz. Ker takrat sem bil drugače razpoložen, vedel sem druge stvari. Knjige so moji otroci in otrok ne moreš zamenjati.

Res je, da so vam vseh vse vaše knjige, ampak ali kljub temu ne obstaja katera, ki vam je ljubša?

Jaz ne delam razlik. Hčerka in sin sta oba enaka. Sicer imam jaz sedaj že 61 otrok. Vedno pa mi je najljubša knjiga tista, ki jo takrat pripravljam. Drugače pa sem zelo presenečen, da so te z resno tematiko, npr. Zadnji mega žur, Finta v levo, Faktor X ..., natelete na pozitiven odziv, sam sem to pričakoval, vendar pa so bili drugi prepričani, da današnji čas ni naklonjen temu. Vendar vidim, da tudi mladi bralci radi preberete kaj bolj resnega, in navadno tudi na zaključkih bralnih značk takrat utihnete, kar pomeni, da ni treba, da je vse samo zabavno in površinsko.

Napisali ste, da nekateri mislijo, da obstajajo trije Sivci. Tudi mene zanima, kako se vam uspe preleviti iz ene tematike v drugo.

Jaz sem po naravi dvojček in dvojčka sta tako ali tako dve osebi. Imam to srečo, da sem zelo malo žalosten. Žalosten sem samo kaki dve uri na mesec, več pa ne, hitro rad grem vesel naprej. Vse to, kar delam, je pravzaprav del mene, tako glasba kot pisanje, služba in biti družinski oče. Imam to srečo, da se lahko vživim. Pozimi recimo pišem kaj o morju. Enkrat bi me skoraj kap, ko sem pogledal skozi okno, zunaj vsaj 20 centimetrov snega, jaz pa sem bil na plaži in sem si rekel: "Joj, kaj pa se je sedaj zgodilo tu pri nas?" Zelo lahko se vživim in to je velika sreča.

Kako se zavrti življenje knjige, da s papirja zleze na filmsko platno?

To je zelo dolga pot in sam zato niti nisi nič kriv. Scenarij pripravljajo drugi, lahko bi ga sicer sam, ampak nimam časa, ker živim res za knjige in za pisanje, in to mi v primerjavi z glasbo in drugimi stvarmi veliko več pomeni, saj za knjigo porabiš več energije kot recimo za neko pesem. Pesem je hipna stvar, ki nastane spotoma.

Kakšna je bila vaša izkušnja v filmu Pozabljeni zaklad, čeprav ste bili na platnu le štiri sekunde in pol?

Mislím, da sem vseeno boljši pisatelj kot igralec. To je bilo malo za šalo, malo obstranska stvar. Film je dobil zlato rolo in bil zelo gledan. Je zelo tradicionalen. Dobil sem kritiko nekega čistega Ljubljánčana, ki je pisal, da film ni dober, ker v njem ni mamil in takšnih stvari, vendar mislim, da to ni nujno, tega imamo že tako vsak dan dovolj. Knjiga in film morata spodbujati k neki lepoti in lepemu, boljšemu cilju. Meni je film všeč, posebej zdaj, ko sem ga gledal že 110-krat.

Glede na to, da pišete, najbrž tudi veliko berete. Imate svojo najljubšo knjigo?

Preberem skoraj vsa pomembnejša dela. Preprosto moram spremljati, da tudi sam vidim, kje sem. Včasih preberem dobro knjigo in začutim, da je ta lik tudi v meni. In potem takrat kar slabo spim. Slabo spim, ker si rečem, da bi to lahko jaz napisal prvi.

Spomnim se, da ko sem prebral prvega H. Potterja, mi je bil začetek zelo všeč. Ta vilinska bitja in to! Potem pa je bilo, vsaj zame, vse preveč hitro, ker takoj nastopijo čarovniki in tekmovanje, čisto ameriški stil življenja. To bi se dalo napisati veliko lepše, čeprav je osnovna finta zelo dobra.

Berem tudi knjige, namenjene starejšim bralcem. Poznam odlično knjižničarko, ki mi knjige, ki jih moram prebrati, prinese domov in mi jih obesi na kljuko. Knjige, ki jih morem (ni napaka) prebrati, preberem, če pa je knjiga slaba, jo preprosto odložim.

Pišete tudi besedila za narodnozabavne ansamble, različne pevke in pevce. Razmišljala sem, ali ob tem, ko pišete besedilo, v glavi že slišite melodijo.

V glavnem pišem na melodije, ker je v zadnjem času po mojih pesmih veliko povpraševanje. Glasbeniki mi prinesejo glasbo in ne vedo, o čem bi besedilo govorilo, meni pa to glasba sama pripoveduje. Nekako mi melodija verze ali besede kar narekuje, tako da

mi ni težko. Imam neki pesniški svet, ki je malo starodaven in malo od prejšnjega življenja. Harmonika mi recimo zveni, kot bi igrali na svatbi nekje v 19. stoletju, malo po Tavčarjevo, Jurčičevo ali Kersnikovo. Nekako me glasba spodbudi k temu, da to zelo lahko naredim.

Če pa pesem naredim vnaprej, kar se tudi včasih zgodi, moram imeti zelo dobrega glasbenika, ki to uglasbi. Ni to, da so moji verzi dobri, resnica je v tem, da mora glasbenik to začutiti. Jaz se zelo ujamem z Miheličem, recimo Kjer lastovke gnezdi jo se mi je zdela zelo lepa. Zamisel za to pesem sem dobil v Malenskem Vrhu, ko sem bil tam kot novinar. Opazil sem, da vas preletava veliko lastovk, in to omenil neki ženski. Ona pa mi je odvrnila, da ljudje pravijo, da lastovke gnezdi jo tam, kjer so doma dobri ljudje. Bil sem navdušen. Šel sem domov, to zapisal in na podlagi tega napisal pesem. Franc Mihelič pa je bil v Sloveniji takrat eden izmed mogoče petih, ki je znal na to besedilo narediti dobro glasbo. Če pa je dobra glasba, besedilo in še izvedba, pesem lahko postane vrhunska skladba.

Brez česa ne bi mogli živeti?

Brez računalnika. A ga ne morem vedno imeti pri sebi. Se pa bojim, da si bom kupil "notebook", ki ga še nimam. Strah me je, da ga bom potem imel s seboj tudi na dopustu. Na dopust rad vzamem skladovnico knjig in potem preberem vse, s čimer sem v zamudi. Nekako me tudi napolnijo. Brez knjige ne bi mogel iti nikamor, tudi zdaj, ko bom šel na Aljasko, jih bom vzel s sabo, čeprav je število kilogramov omejeno; ampak mislim, da je to najlepša popotnica in najboljša družčina za zmeraj. Najmanj me razočara kakršna koli knjiga.

Kakšna potovanja imate radi? Službena ali dopustniška?

To niti ni pomembno, važno je, da se nekaj dogaja. Dolgčas mi je, če se nič ne dogaja. Pravim, da vsak stik človeka obogati, kamor koli greš, vedno nekaj izveš. Ko grem kot novinar v najvišje hribe, do zadnjega pastirja, spoznam ljudi, ki

so pametnejši od koga, ki ima trojni doktorat. Ta zdrava pamet je tako različno razporejena, da človek vedno dobi kako dobro misel pri komer koli. Zato mi je vseeno, kje sem. Všeč mi je, ko doživljam, spoznavam nekaj novega.

Za vami je že ogromno nastopov pred učenci, na tekmovanjih za bralno značko, na literarnih večerih in še kje, toda ali je vseeno pred nastopom še malo treme?

Treme malo mora biti, ker je to odgovornost pred nastopom. Fino je, če nastane stik z ljudmi. Zgodilo se je že, da smo imeli literarne večere tudi po štiri ure, ker navadno pridejo tja zanesenjaki in potem si pripovedujemo, vsak bi rad kaj povedal, jaz pa bi rad povedal še več in skozi to nastane dober stik. Sicer pa se na bralnih značkah dobro počutim, ker vidim, kako šola funkcionira, ali berejo, kaj berejo. Če se človek odloči za pisateljsko pot, potrebuje povratno informacijo. Zelo me čudi, če kakšnega pisatelja nekam povabijo, on pa ne gre. Spomnim se Ingoliča, ko je rekel, da maja in aprila nič ne napiše, ker samo hodi po šolah, in jaz sem si takrat želel samo to.

Zakaj ste se odločil za študij slavistike?

To je bilo logično nadaljevanje moje poti. Doma prej nisem imel možnosti študija, zato sem najprej naredil srednjo tehnično šolo, nakar sem v rednih rokih doštudiral slavistiko in ob delu še magisterij. To je tisto, kar me je veselilo. Ko sem hodil na Filozofsko fakulteto, se mi je zdelo, kot da hodim v cerkev, in ko mi je predaval profesor Kmecl, sem mislil, da mi govori papež. To je bilo tisto, kar sem želel slišati, in to je bilo fantastično. In še danes, ko se srečamo s profesorji, se pogovarjamo, saj so zame kot svetinja, ker ogromno vedo in vbijajo to znanje v glave večjih in manjših učenjakov. Fakulteta je bila fantastična. Zame je bila tabernakelj znanja. Ponoči sem delal, dopoldne hodil na predavanja, popoldne pa pisal in zdelo se mi je, da je minilo kot hipec.

To pomeni, da ste po poklicu profesor. Kakšen seznam knjig bi sestavili za domače branje za nas trinajstletnike?

Čimbolj raznolik. Meni se zdi nesmiselno, da je točno določen. Mladi ste zelo različni in zelo različno dojemate svet. V šoli si morate pridobiti nekaj splošnega znanja, zato je prav, da preberete slovenske klasike, ker navsezadnje ste na tej zemlji rojeni. Sem kar presenečen, ko grem po šolah in nekateri komaj poznajo Rokovnjače. Bil sem v Trstu in so mi rekli, da Prežiha sploh ne razumejo, ker je preveč socialen, in da se mora profesorica tri ure pripravljati, da lahko potem prebere neko knjigo z bolj socialno problematiko. Jaz bi vam dal nekaj slovenskih klasikov, ostalo pa po svobodni izbiri in tam bi bila vsaka deseta Sivčeva.

Kakšna se vam zdi naša dolina?

Tu sem bil že večkrat, tudi na vašem odru, ko sem govoril o glasbi. Zaljubljen sem v Slovenijo in to je zagotovo ena najlepših slovenskih dolin. Posebno višje v hribih je čudovito, da lepše ne more biti, in vsem mladim priporočam, da si dolino in okolico ogledajo od blizu po dolgem in počez.

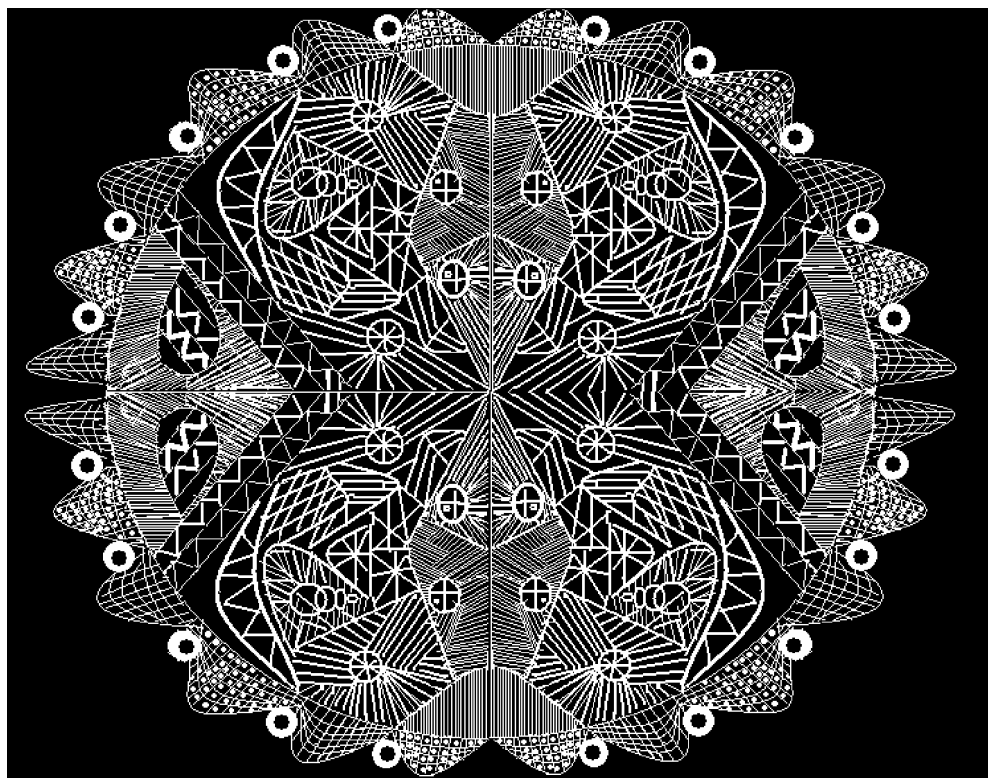
Ravno sedaj se je moj svak vrnil iz Avstralije in se pridružujem njegovemu mnenju. Slovenija je pravzaprav en sam nacionalni park, ki ga žal ne znamo spoštovati. Zdaj, ko se odpravljam na Aljasko, sem moral vnaprej prijaviti različne zadeve; npr., s čolnom bomo šli po reki in sem moral plačati vstopnico; ker gremo peš čez gorski prelaz, kjer so hodili zlatokopi, sem moral vnaprej prijaviti, koliko konzerv bom nesel s seboj, ker potem prazne konzerve na drugi strani oddaš.

Tukaj živimo čisto svobodno in sproščeno, premalo pa znamo ceniti to lepoto. Mislim, da bi tega domoljubja morali imeti več in tudi v šoli bi morali več slišati o tem. Ko grem v Avstrijo, tam poslušam avstrijsko glasbo in v izložbah vidim avstrijske knjige; ko grem v Italijo, poslušam italijansko glasbo in v izložbah vidim italijanske knjige; v Sloveniji pa je slovenskega premalo. Mislim, da smo premalo ponosni, in na tem bomo morali še graditi.

In ko sem se peljal k vam, sem gledal vašo Soro, ki je ena najlepših svetovnih rek, samo treba jo je znati opazovati.

Intervju se je srečno izteklo. Zaradi sproščenosti in dobre volje sodelujočih je bil uspeh popoln. Ko smo ugasnili mikrofona, se pogovor še vedno ni ustavil. Čeprav fotografiranja ne maram, sem se tokrat ponosno postavila pred objektiv.

Prišel je čas slovesa. Pisatelj se je vrnil v Mengeš, jaz pa domov z novo izkušnjo in kaseto, na kateri je bil posnet intervju. Preživela sem čudovito dopoldne, Ivan Sivec pa mi bo v mislih ostal kot prijetna oseba z veliko dobre volje in optimizma.

Čipka. Avtorja: Klemen Jelenc in Andrej Štalec, 7. b.